

528—576 коня. Въ армията на браун-швейг-люнебургския херцогъ Георги коннитѣ полкове имали не по малко

отъ 1000 коня и освѣнъ това запасни хора и коне за комплектувание.

§ 4.

Артиллерия.

Въ артиллерията въ време на 30-годишната война произлѣзълъ важенъ прѣвратъ, извършенъ въ шведската армия. Виновникъ за него билъ сжщо Густавъ-Адолфъ, който усъвършенствувалъ шведската артиллерия прѣимущественно съ това, че значително я облекчилъ, направилъ я удободвижима и я приспособилъ къмъ дѣйствието на другитѣ родове войски и за употребление въ полскитѣ сражения. Основающъ се на по рано-правенитѣ и на ново повторени отъ него опити, той започналъ да се отлѣятъ нови топове, които били много по къси и леки отъ прѣдишнитѣ. Въ 1625 година, въ време на войната съ Польша, той съ голѣма полза употребявалъ, по предложението на полковника Вурмбранда, кожанитѣ топове. Въ послѣдствие тѣзи топове били, по предложението на графа Хамилтона, замѣнени съ 4-фунтови топове, толкова леки, че удобно се прѣвозвали съ 2 коня. На всѣки полкъ били придадени по 2 такива топа, и отъ тогава тѣ взели да се наричатъ *полкови*. При идването на Густавъ-Адолфа въ Германия, лекостята и бързината на движенията и дѣйствиата на шведската артиллерия произвели всеобщо изумление. Полковитѣ топове дѣйствували прѣимущественно съ картечъ, който до тогава се употребявалъ само при обсадата и отбраната на крѣпоститѣ — а тѣжкитѣ прѣимущественно съ ядра. И въ тактиката на артиллерията Густавъ-Адолфъ направилъ пълненъ прѣвратъ. Той употребявалъ артиллерията и въ дробни и въ съвокупни части, и

легката, удобоподвижна артиллерия, удобно слѣдвайки задъ всичкитѣ движения на войскитѣ, на всѣкаква мѣстность, значително способствувала за поддържанieto или усилването дѣйствиата на послѣднитѣ. И по броя на топоветѣ шведската артиллерия въ Германия сжщо толкова значително прѣвѣсхождала артиллерията на противницитѣ, колкото и съ лекостята, бързината и искуството въ дѣйствиата си. Тѣй, на примѣръ, при Грейфенхагенъ Густавъ-Адолфъ ималъ 80 топа, събрани въ една батарея, при Франкфуртъ на Одеръ 200, при Нюрнбергъ 300 топа отъ разни калибри, а при прѣминуването прѣзъ Лехъ само тѣжки топове 72.

Въ другитѣ господарства артиллерията била тѣй сжщо, въ сравнение съ по-напрѣдъ, малко облекчена, но все още оставала тѣжка и неудободвижима. По примѣра на шведитѣ въ нея били въведени до нѣкждѣ полковитѣ топове. Хвърлението на бомби отъ мортири, което било вече въ употребление у нѣмцитѣ, испанцитѣ и нидерландцитѣ, французитѣ за пръвъ пѣтъ употребили въ 1634 г. — при обсадата на Ламоттъ. А употреблението на хаубицитѣ още не било извѣстно въ Франция. Въ лабораторната частъ особенно се отличавали нѣмцитѣ. Бомбитѣ, гранатитѣ, както за топоветѣ, тѣй и ржчинитѣ, които се употребявали много често, сжщо каленитѣ и свѣтациитѣ ядра и проч. били усъвършенствувани въ много отношения.

Въ образованието и употреблението на артиллерийската прислуга